

9. Коpecь Л. В. Міждисциплінарна взаємодія в системі раннього втручання. *Наукові записки ТНПУ*, 2021. №2. С. 50–59.

10. Peters-Scheffer N., Didden R. *Multi-professional collaboration in early intervention. Journal of Early Childhood Research*, 2018. 16(1). P. 70–82.

11. Slade A. *Parental mentalization and early intervention: the role of the psychologist. Infant Mental Health Journal*, 2016. 37(1). P. 12–26.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-59>

ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Левицька Ганна Михайлівна

здобувач ІМ курсу,

спеціальність А6.01 Спеціальна освіта (Логопедія)

Науковий керівник: Шевченко Юлія Михайлівна

доктор педагогічних наук, професор

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

м. Запоріжжя, Україна

Одним із таких викликів сучасності є збільшення кількості дітей з психофізичними порушеннями у розвитку, які зумовлені біологічними, соціально-психологічними, екологічними та іншими чинниками, а також їх комплексними поєднаннями.

Але незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення, кожна людина має право на повноцінне життя, освіту, якість якої не відрізняється від якості освіти решти людей. Цей принцип є основним в організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Система дошкільної освіти готова прийняти лише тих, хто відповідає її конкретним вимогам, тобто вона спрямована, головним чином, на дітей зі стандартними можливостями, здатними навчатися за загальною для всіх програмою та показувати результати успішності, однакові для всіх. В результаті цього виходить так, що діти з особливими освітніми потребами не є учасниками загального процесу. Цю проблему покликана вирішити інклюзивна освіта.

Саме інклюзивна освіта, на думку нідерландського дослідника К. Рейсвейка, сприятиме:

- розвитку здібностей дитини;
- визнанню того, що нормальний розвиток не є загально-прийнятною «нормою»;
- задоволенню особливих потреб;
- створенню системи підтримки;
- функціональному підходу до навчання» [2, с. 44].

Запровадження інклюзивного навчання у педагогічну практику дошкільної освіти не викликає сумнівів. Це визначено в головних міжнародних документах: Стандартних правилах урівняння можливостей інвалідів ООН, Декларації прав дитини ООН, Саламанкській декларації та програмі дій з навчання осіб з особливими потребами, Міжнародних консультаціях із питань раннього навчання дітей з особливими освітніми потребами [2, с. 46].

Інклюзивна освіта базується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання [1].

У закладі дошкільної освіти інклюзивна освіта надає необхідну корекційно-педагогічну допомогу дітям дошкільного віку з особливими освітніми потребами, забезпечує батьків консультативною підтримкою, а також готує суспільство до прийняття людини з обмеженими можливостями.

Завдання дошкільного закладу – підготувати дитину, яка має необхідний набір знань, умінь та якостей, що дозволяють йому впевнено почуватися у самостійному житті.

Цілями дошкільної освіти, які стоять перед дошкільним закладом, крім набуття певного набору знань та умінь дитиною, є розкриття та розвиток потенціалу самої дитини, створення сприятливих умов для реалізації її природних здібностей. Дошкільний заклад – ігрове середовище, в якому відсутній примус і є можливість для кожної дитини знайти своє місце, проявити ініціативу та самостійність, вільно реалізувати свої здібності та освітні потреби є оптимальною для досягнення цих цілей.

У більшості дітей з особливими освітніми потребами відзначається недостатній рівень пізнавальної активності, незрілість мотивації до ігрової, навчальної діяльності, знижений рівень працездатності та самостійності. Залучення дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес закладу дошкільної освіти змінює передусім установки дорослих до дітей, адже у всіх дітей є особливості і особливі освітні потреби теж у всіх. А тому створювати особливі умови для дітей з особливими освітніми потребами потрібно, не порушуючи

принципу рівних прав для інших дітей. Для того, щоб зберегти цей принцип, педагогам необхідно навчитись працювати з усіма дітьми, враховуючи індивідуальні особливості та потреби кожного.

Заклад дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання вирішує наступні завдання:

1) створення єдиного психологічно комфортного освітнього середовища для дітей, які мають різні можливості;

2) забезпечення діагностування ефективності процесів корекції, адаптації та соціалізації дітей з особливостями розвитку на етапі дошкільного навчання;

3) організація системи ефективного психолого-педагогічного супроводу процесу інклюзивної освіти через взаємодію діагностико-консультативних, корекційних напрямів діяльності, соціально-трудова;

4) поступове підвищення мотивації дитини спираючись на її особисту зацікавленість і через усвідомлене ставлення до позитивної діяльності;

5) охорона та зміцнення фізичного й нервово-психічного здоров'я дітей;

б) зміна суспільної свідомості щодо дітей з особливостями розвитку.

Перебування в інклюзивній групі дошкільного закладу дозволяє дітям бути знань про права людини (хоча їм це не викладається спеціально, це призводить до зменшення дискримінації, оскільки діти вчать спілкуватися один з одним, вчать розпізнавати і приймати відмінність).

Від практики інклюзивного навчання користь мають як діти з проблемами у розвитку, так і діти, що розвиваються типово.

Для дітей із порушеннями у розвитку:

1) можливість спостерігати та імітувати навички спілкування та моделі поведінки дітей, які розвиваються нормально;

2) збільшення кількості соціальних взаємодій допомагає дітям розвинути дружні відносини та позитивні соціальні взаємини, а також набути соціального кола підтримки; активізація когнітивного розвитку.

Діти з типовим розвитком:

1) починають розуміти труднощі, з якими стикаються люди з інвалідністю;

2) це виховує чуйність щодо потреб інших людей, вчать краще приймати відмінності;

3) вони дізнаються, що всі люди можуть подолати суттєві складнощі та досягти успіху;

4) починають краще ставитись до людей, які відрізняються від них; з більшою ймовірністю візьмуть значну соціальну відповідальність;

5) у різних життєвих ситуаціях діти, які в інклюзивних групах виявляють більше упевненості у собі.

Тому виникає потреба у створенні реальних умов дошкільної інклюзивної освіти, які забезпечать дітям, починаючи з раннього віку, увесь спектр освітніх послуг, різноманітних за формою й змістом, а саме корекційно-розвиткових, соціально-психологічних.

Принцип інклюзивної освіти в закладі дошкільної освіти полягає в наступному: адміністрація і вихователі звичайних дитячих садків приймають дітей з особливими освітніми потребами незалежно від їх соціального стану, фізичного, емоційного та інтелектуального розвитку і створюють їм умови на основі психолого-педагогічних прийомів, орієнтованих на потреби цих дітей.

У дошкільному закладі у дітей з особливими освітніми потребами є можливість у різноманітних видах діяльності, чи то групові види роботи (режимні моменти, заняття, прогулянки), чи міжгрупові (екскурсії, свята, театр) перебувати серед своїх однолітків, спілкуватися з ними, бачити досягнення інших дітей, прагнути збільшити свої.

Існують необхідні умови для успішного впровадження інклюзивної освіти:

- застосування особистісно зорієнтованих методів навчання (індивідуалізація, диференціація);

- забезпечення необхідними навчально-методичними та індивідуальними технічними засобами навчання.

У зв'язку з цим, педагоги потребують допомоги з питань розширення уявлень та формування знань про основні принципи організації та впровадження інклюзивної освіти, специфіку співпраці з вихователем, роль асистента вихователя у діяльності команди психолого-педагогічного супроводу, у розробці та реалізації індивідуальної програми розвитку, диференціацію та індивідуалізацію освітнього процесу в інклюзивній групі, налагодження ефективної співпраці з батьками.

Впровадження інклюзії в дошкільному закладі це не пропозиції щодо реалізації додаткових дій та ініціатив стосовно дітей з особливими освітніми потребами, а й комплекс засобів здійснення позитивних змін самого дитячого садка відповідно до інклюзивних цінностей.

Література

1. Закон України « Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 року.
2. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні: Науково-методичний збірник. К. : ФОП Придатченко П. М., 2007. 336 с.
3. Колупаєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими потребами та організація їхнього навчання. К., 2010. 96 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-60>

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Любченко Інна Іванівна

кандидат педагогічних наук,

*викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, голова циклової комісії педагогіки, психології та методик дошкільної освіти Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»
м. Умань, Україна*

Харченко Ірина Михайлівна

*викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»
м. Умань, Україна*

Сажієнко Алла Петрівна

*викладач I кваліфікаційної категорії Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»
м. Умань, Україна*

У сучасному освітньому просторі інклюзивна освіта набула статусу одного з пріоритетних напрямів державної політики в галузі освіти. Законодавчі ініціативи, зокрема Закон України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту», створюють умови для забезпечення